

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Комітет з питань охорони здоров'я

01008, м. Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, тел.: 255-95-16, тел./факс: 255-95-33

№ 04-25/15-245(53041)

„ 18 „ Березня 2019 р.

Кирилову С.В.

Шановний Сергію Васильовичу!

За дорученням Першого заступника Голови Верховної Ради України від 12 березня 2019 року (до вхід. № 39621 від 27.02.2019 р.) у Комітеті Верховної Ради України з питань охорони здоров'я уважно розглянуто Вашу електронну петицію з пропозицією про відтермінування на п'ять років (з 1 січня 2019 року до 1 січня 2024 року) введення в дію Закону України «Про застосування трансплантації анатомічних матеріалів людині» від 17 травня 2018 року № 2427-VIII (далі – Закон).

Звертаємо Вашу увагу, що відповідно до вимог статті 23-1 Закону України «Про звернення громадян» електронна петиція, адресована відповідно Президенту України, Верховній Раді України, Кабінету Міністрів України, розглядається у порядку, встановленому цією статтею Закону, за умови збору на її підтримку не менш як 25000 підписів громадян протягом не більше трьох місяців з дня оприлюднення петиції. Оскільки Ваша петиція має лише 14 підписів, то відповідно до вимог зазначеної вище статті вона була розглянута в порядку, встановленому Законом для розгляду звернень громадян.

За результатами розгляду порушеного Вами питання повідомляємо наступне.

Трансплантація сьогодні у всьому світі розглядається як надзвичайно ефективний та в цілому ряді випадків безальтернативний метод лікування необоротних захворювань та ушкоджень таких життєво важливих органів як нирки, печінка, підшлункова залоза, легені, серце тощо.

У даний час у світі проживає понад 1 млн. осіб з пересадженими органами, які ведуть активний спосіб життя. Світові темпи росту кількості операцій із застосуванням трансплантації дозволяють прогнозувати, що через 20 – 30 років 50% – 60% усіх хірургічних втручань будуть пов'язані з пересадкою органів, тканин і клітин.

В Україні Закон «Про трансплантацію органів та інших анатомічних матеріалів людині» (№ 1007-XIV), який регулює суспільні відносини у цій сфері, був ухвалений ще в 1999 році, однак, з різних причин не виконувався належним чином, через що трансплантація органів і тканин протягом останніх 10-12 років в нашій державі практично не розвивалася.

Так, за статистичними даними Міністерства охорони здоров'я України протягом багатьох років щорічна загальна кількість проведених органних трансплантацій в Україні не перевищує 130-140 на рік. При цьому лише до 15% з них - це трансплантація завдяки використанню трансплантатів, отриманих від померлих осіб, що є вкрай недостатнім. Наприклад, у 2014 році в Україні було здійснено лише 134 органні трансплантації, у тому числі 16 пересадок нирок (при щорічній потребі більше 2500); 17 пересадок печінки (при потребі 1000-1500). За останні 20 років в Україні проведено лише 8 трансплантацій серця (при загальній потребі 1000-1500 на рік). Для порівняння, щорічно в США виконується близько 26 - 28 тисяч трансплантацій (10 тисяч пересадок нирок, 4 тисячі - печінки, 2 тисячі - серця тощо), в Іспанії - більше 4 тисяч, у Польщі понад - 1,5 тисяч трансплантацій на рік.

Таким чином, можна зауважити, що кількість трансплантацій в Україні є мізерною, через що переважна більшість наших громадян, які потребують такого лікування, мають чекати своєї черги на отримання його за кордоном, або йти з життя. При цьому слід брати до уваги, що за останні 10 років Україна витратила близько 2 млрд грн. (1 млрд. 803 млн. 115 тис. грн.) з державного бюджету на лікування громадян за кордоном, більшість яких потребували саме трансплантації. За ці кошти можна було б пролікувати у сотні разів більше наших громадян в Україні за умов належної організації системи трансплантації.

Новий Закон був розроблений з метою виправлення цієї ситуації. У ньому враховано загальноновизнані у світі принципи застосування трансплантації як методу лікування та здійснення діяльності, пов'язаної з трансплантацією. Зокрема, він спрямований на забезпечення виконання положень Директиви № 2010/45/ЄС Європейського Парламенту і Ради ЄС «Про стандарти якості та безпеки людських органів, призначених для трансплантації», яка встановлює правила щодо забезпечення високого рівня стандартів якості та безпеки людських органів, призначених для трансплантації в організм людини з метою досягнення високого рівня захисту здоров'я людини.

Законом зберігається та удосконалюється існуюча раніше в законодавстві презумпція «незгоди» щодо посмертного донорства анатомічних матеріалів, яка передбачає, що анатомічні матеріали для трансплантації можуть бути вилучені з тіла померлої особи за умови, якщо ця особа за життя чітко заявила про свою згоду на таке вилучення. Наприклад, передбачено, що кожна повнолітня дієздатна особа за життя може виловити свою згоду або незгоду стати після смерті донором анатомічних матеріалів. А якщо вона не готова ухвалити рішення бути таким донором, то може призначити іншу особу як свого повноважного представника, який надасть цю згоду замість неї, після її смерті.

Передбачена також можливість зміни особою свого волевиявлення. Як щодо власного рішення про посмертне донорство, так і щодо призначення повноважного представника. Ця модель призначення представника запозичена з Великої Британії, і вона вважається однією з найдемократичніших у світі.

Якщо особа не залишить жодного волевиявлення та не призначить представника, передбачена можливість отримання згоди на вилучення анатомічних матеріалів з тіла такої особи після її смерті з боку другого з подружжя або одного з її найближчих родичів, або особи, яка зобов'язалася поховати цього померлого (стаття 16 Закону).

Водночас Законом заборонено вилучення анатомічних матеріалів з тіла померлих осіб, які належать до категорій дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, осіб, особистість яких не встановлена. І що дуже актуально для нашої країни, повністю забороняється вилучення анатомічних матеріалів у померлих осіб, які загинули в результаті збройного конфлікту на Сході України або через проведення інших бойових дій (стаття 17 Закону).

Крім того, Закон передбачає створення Єдиної державної інформаційної системи трансплантації, для своєчасного та прозорого механізму розподілу донорського анатомічного матеріалу реципієнту. Ця система в автоматичному режимі визначатиме імунологічно сумісних донора і реципієнта, що дозволить забезпечити дотримання черговості та справедливості при такому розподілі та уникнути можливих помилок та корупційних ризиків. У Законі також визначено чітко коло осіб, що матимуть доступ до даних Єдиної інформаційної системи, а також встановлено правовий режим обробки персональних даних, що є конфіденційною інформацією про фізичних осіб, які містяться у системі, з дотриманням вимог Конституції України, законів України «Про захист персональних даних», «Про інформацію» та інших законів (стаття 11 Закону).

Водночас прикінцевими положеннями закону (Розділ VII) внесено зміни до Основ законодавства України про охорону здоров'я (стаття 52), якими унормовується процедура визначення стану незворотної смерті людини. Цим самим упереджуються зловживання, що можуть бути пов'язані із встановлення факту смерті людини та вилученням анатомічних матеріалів після смерті людини, оскільки тепер на рівні Закону чітко визначено, коли стан людини вважається незворотною смертю і припиняються будь-які реанімаційні заходи.

Також внесено зміни й до статті 143 Кримінального кодексу України, у частині посилення кримінальної відповідальності за порушення встановленого законом порядку трансплантації анатомічних матеріалів людини

Таким чином, якомога скоріша належна реалізація Закону України «Про застосування трансплантації анатомічних матеріалів людині» від 17 травня 2018 року № 2427-VIII сприятиме розвитку трансплантації в нашій державі і дозволить врятувати життя більше ніж 5000 наших важкохворих громадян, які щорічно потребують такої допомоги.

Принадгдно інформуємо, що Комітет Верховної Ради України з питань охорони здоров'я постійно тримає на контролі питання удосконалення державної політики у сфері трансплантації анатомічних матеріалів людині.

З повагою

Голова Комітету

О.В. Богомолець